

ERHVERVSJURA

KUNSTEN AT SVARE I VEST

DIALOG: Det at tale forbi hinanden har man i politiske kredse forfinet til en metode til at undgå at svare på uvelkomne spørgsmål. Tænk, hvis politikerne viste vælgerne respekt ved at svare på det, der spørges om.

LARS BO LANGSTED
professor, Juridisk Institut, Aalborg Universitet

erhverv@jp.dk

»Goddag mand« – »økse-skaft«. I mange hundrede år har denne ordveksling været anvendt om meningsløse samtaler, der udvikler sig til nonsens, fordi parterne konsekvent taler forbi hinanden.

Hvis det som i den oprindelige anekdote skyldes, at den ene part var døv, men ikke ville vise det og derfor svarer på de spørgsmål, han tror, han får stillet, er skaden ikke stor, ingen af parterne virkelig at behjælpes og underholdningsværdien klart acceptabel.

Hvis samtalens meningsløshed skyldes, at den ene part nok både hører og forstår spørgsmålet, men svarer så langt fra det realistiske, at det alligevel ikke er noget egentligt svar på spørgsmålet, kan det være udtryk for manglende evner, manglende forståelse eller manglende vilje hos den svarende part (den døde mand), og det virker under alle omstændigheder arrogant og samtidig lidt ubegavet.

Om skaden ved denne særlige form for »goddag mand«-»økse-skaft« dialog er stor afhænger helt af sammenhængen, hvori den udspiller sig. Jo tættere den døde er i besiddelse af reel magt, jo farligere er ordvekslingen.

De seneste uger har vist flere »goddag mand«-»økse-skaft« dialoger på forskellige niveauer.

Et særligt tydeligt og desværre efterhånden aldeles almindeligt eksempel i den politiske verden var denne gang de borgerlige landspolitikerne (vist primært fra partiet Venstre), der nægtede at svare på spørgsmål om, hvorvidt regeringens dagpengeindgreb var godt eller ej, om ikke det var bedre at foretage indgrebet end at lade op mod 30.000 mennesker falde ud af dagpengesystemet.

Dilemmaet er fuldstændigt reelt og virkeligt og både skal og kan naturligvis håndteres politisk, fordi løsningen slet ikke er entydig – hverken på "kort" eller på "langt" sigt. Et så grundlæggende og vanskeligt spørgsmål både skal og kan man naturligvis forholde sig til. Det hedder dialog og fremmer ikke blot forståelsen, men er også forudsætningen for enhver form for videreudvikling af samfundet.

Reel dialog vel at mærke. For hvad var svaret i ugens

løb? Helt konsekvent og gentaget i såvel radio som dagspresse: »hvad er det, de arbejdsløse allerhelst vil have? – et arbejde!«

Dette mantra blev gentaget til ulidelighed, og »økse-skaft« blev tydeligere og tydeligere for hver gang, gentagelsen fandt sted. Udover at virke stærkt nedladende over for såvel spørger som de læsere/lyttere, der gerne ville høre et reelt svar på et reelt spørgsmål, lærer det desværre den ubefæstede sjæl, at dialog slet ikke er vejen frem. Hvis ikke man kan lide spørgsmålet/dilemmaet, kan man bare lade være med at tage stilling.

Mit personlige håb – og det jeg bruger som psykisk redningsplanke – er, at de efterhånden alt for mange politikere, der falder i den grøft at svare ved siden af spørgsmål eller at svare på noget helt andet, end de er blevet spurgt om, jo godt selv kan høre det. De svarer sådan, fordi nogle fantasiløse spindoktorer har bildt dem ind, at det virker godt på skærmen, i højtaleren eller i avisen.

Det gør det ikke, skulle jeg hilse og sige. Men når politikerne gør det, de er bedst til – og det som de valgt til og

aflønnet for, nemlig at drive rigtig politik med hinanden og på tværs af partierne, så taler de faktisk sammen som rigtige mennesker med ægte og begavede meninger og – ikke mindst – med gensidig respekt for hinanden som mennesker og som politikere. Når kameraet er slukket, mikrofonen pakket ned og notesblokken stuvet af vejen – så må det da være sådan. Ikke?

I ens mere mørke stunder kan man blive lidt bekymret for, om det nu også er helt rigtigt. F.eks. virker det jo slet ikke, som om nogen er interesseret i at have en dialog med de praktiserende læger, når der efter de nye forslag skal laves samarbejdsorganer, ligesom det gennemførte indgreb på lærerområdet ikke ligefrem lyste af vilje til god, gensidig og respektfuld dialog.

Et andet eksempel, om end knapt så grelt og ikke nær så potentielt samfundsskadeligt, var den nyeste debat om whistleblowerordninger. Københavns Kommunes Borgerrådgiver offentliggjorde lige op til pinse sin årsberetning for 2012. Her kunne man læse, at den meget nye whistleblowerordning, der var trådt i kraft i slutningen

af oktober sidste år, allerede var blevet anvendt af 20 personer, hvoraf de 15 henvendelser faldt inden for ordningen. Af de 20 henvendelser var 16 anonyme.

Dagspressen oplyste samtidig, at disse 15 sager bl.a. omhandlede lovbrud, svigt af handicappede borgere og nepotisme i systemerne.

Vi ved naturligvis ikke, om en eller flere af sagerne ville være dukket op uden den pågældende whistleblowerordning. Vi ved heller ikke, om nogle af henvendelserne skulle skyldes personligt nag eller medarbejdere, der er blevet forbigået. Vi ved vist heller ikke, om de fem sager, der faldt uden for ordningen, var udtryk for chikanøs forfølgelse af enkeltpersoner. Men hvis de skulle have været det, kom der jo i hvert fald ikke så meget ud af dem – kan man sige.

Man kan have mange meninger om, hvorvidt whistleblowerordninger er af det gode. Man kan efter behag kalde dem "stikkerlinjer" eller "beskyttelsesforanstaltninger", og begge udtryk rummer en kerne af noget rigtigt.

Der, hvor jeg imidlertid ikke mener, at man kan tale om

en seriøs og ordentlig debat, er når den ene af parterne – og det er så her forskellige fagforeninger spændende fra Djøf til HK – mener, at man ikke behøver whistleblowerordninger – for det er bare et udtryk for dårlig ledelse, hvis der er behov for sådanne ordninger, siger de.

Omvendt må man så konkludere, at god ledelse kan gøre en ende på alle bekymringer for, om medarbejderne tør henvende sig til en chef om et muligt problem (af alvorlig – måske ligefrem kriminel – karakter) med en medarbejder eller en anden chef. Det er et helt rigtig svar – og helt på linje med den med arbejdet – det er bare ikke den situation, den virkelige verden befinder sig i.

Lad os være ærlige: Der findes også dårlige ledere, der findes også dårlige arbejdspladser, der findes også dårlige medarbejdere, og der findes endda kriminelle på alle niveauer. Hvis det ikke var sådan – hvis tyngdekraften ikke fandtes, og hvis man ikke behøvede mad for at overleve – ja, så ville verden se helt anderledes ud, og vi kunne passende starte med at afskaffe alle regler og alle fængsler.

Hvis man skal være lidt mere jordnær og faktisk ønske at diskutere reelle problemstillinger, så må man på whistleblowerområdet erkende, at der altid vil findes arbejdspladser, hvor enhver medarbejder ikke trygt vil kunne henvende sig til sin oplyste, begavede og ærlige chef uden at frygte nogen form for represalier. Man kan være bekymret for, at der måske endda findes for mange af dem, men lad os dog tage det som en del af den realistiske udgangssituation – ellers er enhver dialog nytteløs.

I aftaleloven står der, at hvis der er den mindste forskel imellem det tilbud, der er afgivet og den accept, der kommer som følge af tilbudet – ja, så har man slet ikke indgået en aftale, så må man på den igen indtil tilbud og accept »passer sammen«.

Hvor ville det være vidunderligt, hvis dette enkle juridiske budskab også blev anvendt i den politiske og faglige debat i øvrigt: Vis dine vælgere og medlemmer den respekt at svare reelt på de spørgsmål, der bliver stillet. Det er hele forudsætningen for et demokrati og for udviklingen af ordentlige regler og relationer.

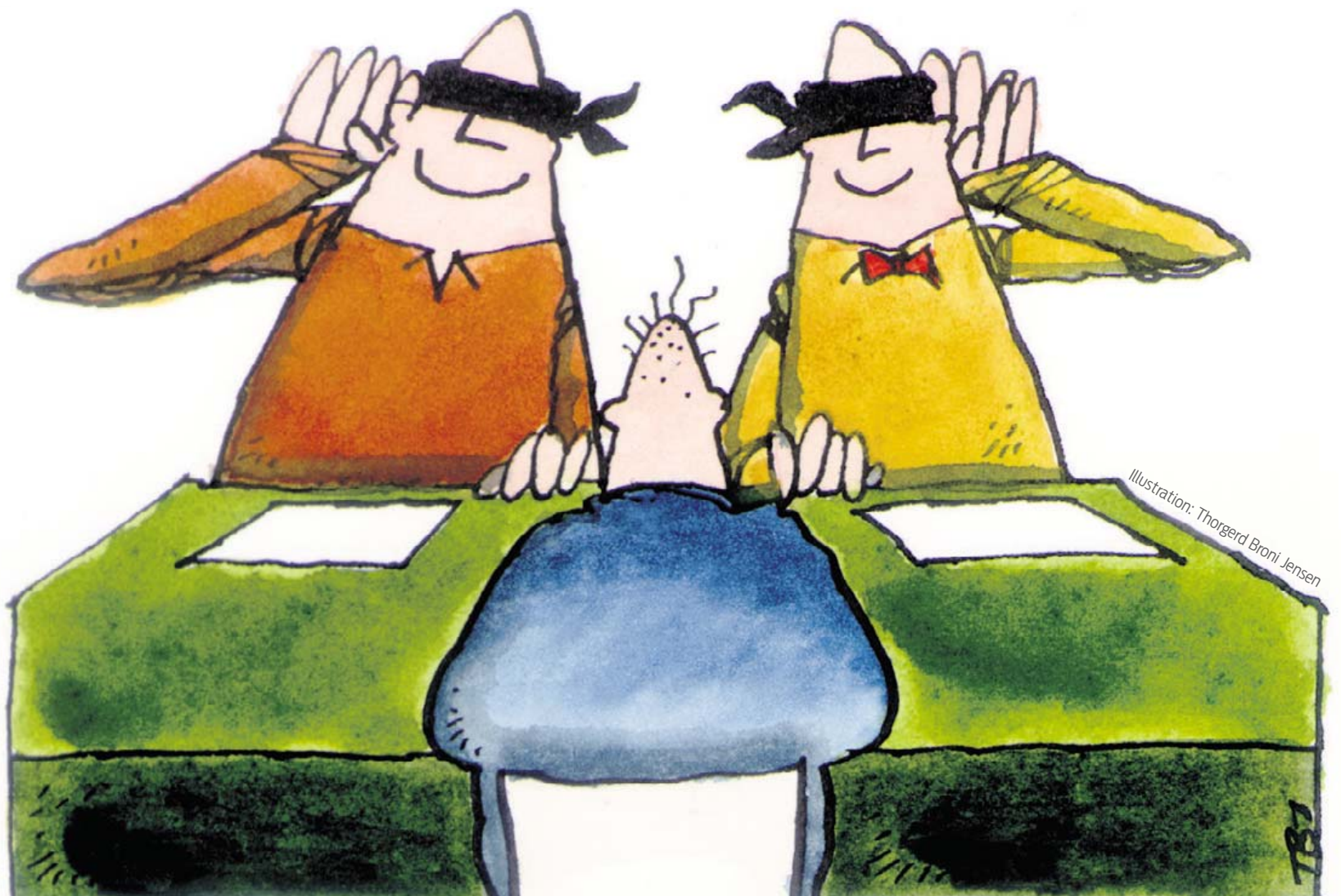

Illustration: Thorgerd Broni Jensen